

RIKTLINJER

Riktlinjer för tillsyn av fristående förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet

Antagen av Barn- och ungdomsnämnden 2016-03-22

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Bakgrund och avgränsningar	3
3	Tillsyn	3
3.1	Inriktning vid tillsyn av förskola	3
3.2	Inriktning vid tillsyn av fritidshem	6
3.3	Inriktning vid tillsyn av annan pedagogisk verksamhet	8
4	Genomförande	9
4.1	Arbetsmetoder och arbetsformer	9
5	Beslut och sanktioner vid ingripande	9
5.1	Beslut	9
5.2	Sanktioner	10
6	Uppföljning och revidering av riktlinjen	10

1 Inledning

Kommunen har i enlighet med skollagen (2010:800) 26 kap. 4, 6-16, 18 samt 27 §§, tillsyn över fristående förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet. Att bedriva tillsyn är att granska om huvudmannen och den verksamhet som granskats uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta till fel som upptäckts vid granskningen.

2 Bakgrund och avgränsningar

Riktlinjen ska klargöra hur Barn- och ungdomsnämnden styr tillsyn av fristående förskolor, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet i Nyköpings kommun.

Utgångspunkten för tillsynen är skollagen och tillhörande författningar. Kommunen har dock inte tillsyn över om verksamheterna följer skollagens bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling (6 kap.). Det är Skolinspektionen som ansvarar för denna tillsyn.

3 Tillsyn

Tillsynen kan genomföras i olika omfattning och på olika sätt:

Regelbunden tillsyn

- Granskning av hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen enligt Läroplan för förskolan (Lpfö 98, reviderad 2010) och tillämpliga lagar och förordningar.
- Tillsynsbesök enligt beslutad tillsynsplan

Riktad tillsyn

- Vid indikationer som visar på brister hos någon enskild huvudman eller generellt

Förebyggande åtgärder

- Inom ramen för tillsynen lämna råd och ge vägledning

3.1 Inriktning vid tillsyn av förskola

3.1.1 Allmänna förutsättningar

Huvudmannen ska ge förskolechefen och övrig personal vid förskoleenheterna förutsättningar, så att utbildningen i förskolan är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att informera vårdnadshavare om och erbjuda barn utbildning i förskolan. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat att förse förskoleenheterna med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser,

samt se till att barngrupperna har en lämplig storlek och sammansättning. I arbetet ingår också att säkerställa att de förskolechefer som är anställda att leda verksamheten vid förskoleenheterna, och den personal som bedriver undervisning, har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver.

Område som ska granskas	Barngruppernas sammansättning och storlek, och i övrigt en god miljö.	Barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.	Förskolechefer som leder och samordnar verksamheterna i förskolan har pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet.	Förskollärare i förskolan har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver	Personalen ges möjligheter till den kompetensutveckling som krävs, för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.	Förskola erbjuds i den omfattning det behövs.
Lagrum	8 kap. 8 § skollagen	8 kap. 10 § skollagen	2 kap. 11 § skollagen	2 kap. 13–14 och 17–18 §§ skollagen samt 33 § införelagelagen	2 kap. 34 § skollagen; Lpfö 98, 2. Mål och riktlinjer, 2.7 Förskolechefens ansvar	8 kap. 5 § skollagen

3.1.2 Styrning, ledning och dokumentation

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i förskolan inom väsentliga områden, i syfte att främja ökad likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid förskoleenheterna. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende förskoleenheternas arbete med att främja barnens utveckling och lärande, och att erbjuda en trygg omsorg i en god miljö fri från kränkande behandling. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger förskoleenheterna, för att de ska kunna ge barnen en god utbildning och omsorg. Huvudmannen analyserar sedan nulägesbilden i förhållande till de nationella målen, beslutar om vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som förskolecheferna tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid förskoleenheterna, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc.). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som förskolechefen tillsammans med förskollärare och övrig personal genomför vid förskoleenheterna.

Område som ska granskas	Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls.	Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning.	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.
Lagrum	4 kap. 3 och 5 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6–7 §§ skollagen

3.1.3 Pedagogisk verksamhet

Enligt förskolans läroplan ska förskolan lägga grunden till ett livslångt lärande i en verksamhet som är rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar.

Förskolan ska vara en pedagogisk verksamhet där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. I samarbete med hemmen ska förskolan skapa bästa möjliga förutsättningar för varje barn att utvecklas rikt och mångsidigt. Den pedagogiska verksamheten ska anpassas till alla barn i förskolan i en trygg miljö som främjar leken, kreativiteten och det lustfyllda lärandet samt utmanar och stimulerar barnens utveckling och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra grunden för förskolans verksamhet. Ett medvetet bruk av leken för att främja varje barns utveckling och lärande ska präglade verksamheten.

Område som ska granskas	Normer och värden	Utveckling och lärande	Inflytande och delaktighet	Samverkan mellan hemmen och andra verksamhetsformer
Lagrum	Läroplan för förskolan, Lpfö 98			

3.2 Inriktning vid tillsyn av fritidshem

3.2.1 Allmänna förutsättningar

Huvudmannen ska ge den pedagogiska ledaren och övrig personal vid fritidshemmet förutsättningar, så att utbildningen i fritidshemmet är likvärdig och av hög kvalitet. I detta arbete ingår bland annat att informera vårdnadshavare om och erbjuda barn utbildning i fritidshem. I arbetet med att skapa nödvändiga förutsättningar ingår bland annat att förse verksamheten med nödvändiga materiella och personalmässiga resurser, samt se till att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning. I arbetet ingår också att säkerställa att den pedagogiska ledaren och den personal som bedriver undervisning, har den behörighet och kompetens skolförfattningarna kräver.

Område som ska granskas	Elevgruppernas sammansättning och storlek, och i övrigt en god miljö.	Den pedagogiska ledaren har pedagogisk insikt genom utbildning och erfarenhet.	Lärare eller förskollärare har legitimation och är behöriga för den undervisning de bedriver, alternativt högskoleutbildning avsedd för arbete i fritidshem	Personalen ges möjligheter till den kompetensutveckling som krävs, för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.	Fritidshem erbjuds i den omfattning det behövs.
Lagrum	14 kap. 9 § skollagen	2 kap. 9 § skollagen	2 kap. 13, 17 § skollagen	2 kap. 34 § skollagen	14 kap. 4 § skollagen

3.2.2 Styrning, ledning och dokumentation

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen i fritidshemmet inom väsentliga områden, i syfte att främja ökad likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid verksamheten. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende fritidshemmet arbete med att främja elevernas utveckling och lärande, och att erbjuda en trygg omsorg i en god miljö fri från kränkande behandling. I arbetet ingår också att följa upp de centrala förutsättningar som huvudmannen ger fritidshemmet, för att de ska kunna ge barnen en god utbildning och omsorg. Huvudmannen analyserar

sedan nulägesbilden i förhållande till de nationella målen, beslutar om vilka förbättringsåtgärder som behövs, samt vidtar dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektor tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete vid fritidshemmet, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik och tillsyns- och granskningsrapporter. Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som den pedagogiska ledaren tillsammans med fritidspedagoger och övrig personal genomför vid fritidshemmet.

Område som ska granskas	Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls.	Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning.	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras.
Lagrum	4 kap. 3 och 5 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6 §§ skollagen	4 kap. 3 och 6–7 §§ skollagen

3.2.3 Pedagogisk verksamhet

Det är viktigt att huvudmannen, den pedagogiska ledaren och personalen i fritidshemmet är förtrodda med fritidshemmets uppdrag för att kunna arbeta målstyrt. När personalen planerar verksamheten ska de utgå från uppdraget som det formuleras i skollagen och i läroplanen, samt utifrån en inventering av den aktuella elevgruppens behov och intressen.

Uppdraget handlar om att stödja utvecklingen av såväl normer och värden som kunskaper, ansvarstagande och inflytande. I samverkan mellan fritidshemmet, förskoleklassen, skolan och hemmet kan personalen skapa ett helhetsperspektiv på elevens utveckling, lärande och utbildning, där elevens bästa är i fokus för verksamheten.

Område som ska granskas	Normer och värden	Kunskaper	Ansvar och inflytande	Skola och hem	Övergång och samverkan	Skolan och omvärlden
Lagrum	Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011					

3.3 Inriktning vid tillsyn av annan pedagogisk verksamhet

Pedagogisk omsorg styrs av skollagen (främst kapitel 25). Förskolans läroplan är vägledande för pedagogisk omsorg. Kraven som ställs på pedagogisk omsorg är:

- Lokalerna ska vara ändamålsenliga
- Det ska finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnen behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.
- Verksamheten ska utgå från barnets bästa
- Barngrupperna ska ha en lämplig sammansättning och storlek
- Huvudmannen ska systematiskt följa upp och utvärdera verksamheten

3.3.1 Förutsättningar

Område som ska granskas	Barngruppens sammansättning	Personalen	Lokalerna	Öppettider
Lagrum	25 kap. 7§ skollagen			

3.3.2 Utveckling av den pedagogiska verksamheten

Område som ska granskas	Utveckling och lärande	Helhetssyn på barnet och främjande av allsidiga kontakter och social gemenskap	Barns behov och intressen	Särskilt stöd	Uppföljning och utvärdering
Lagrum	25 kap. 2§ skollagen	25 kap. 2§ skollagen	25 kap. 2§ skollagen	25 kap. 2§ skollagen	25 kap. 10§ skollagen

4 Genomförande

Den regelbundna tillsynen är en övergripande granskning som utgår från lagstiftning vid tillsyn av respektive verksamhet. Den riktade tillsynen utgår enbart från det område som riskerar att vara bristande. En plan för den regelbundna tillsynen, när och vilka enheter som ska granskas under året, beslutas för varje år.

4.1 Arbetsmetoder och arbetsformer

Den regelbundna tillsynen ska bestå av:

- Insamling och granskning av dokumentation
 - Dokumentation från Skolinspektionens verktyg Kolla din förskola
 - Personalenkät
 - Enkät till vårdnadshavare
 - Attitydundersökning barn 3-5 år
- Observationer i verksamheten
- Intervju med förskolechef och representant för huvudmannen

Processen ska rymmas inom den period tillsynen av enheten pågår enligt beslutad plan. Tillsynsbeslutet kan innebära föreläggande om att vidta åtgärder eller att återkomma med rapportering om vidtagna åtgärder. Dessa kan vara av olika stor karaktär och somliga kräva återbesök. Vid förelägganden kan tillsynen pågå utanför det avsatta kvartalet.

Delegat för den riktade tillsynen bedömer vilka metoder som ska användas i samband med en riktad tillsyn. Vilka metoder och omfattningen på tillsynen beror på omfattningen av den eller de brister som misstänkts.

Råd och vägledning ges i samband med återkoppling av tillsynsbeslut samt vid informations- och dialogmöten med fristående huvudmän och förskolechefer. Huvudmän kan alltid kontakta tillsynsmyndigheten för råd och vägledning.

5 Beslut och sanktioner vid ingripande

5.1 Beslut

Efter att tillsynen är genomförd ska den tillsynade huvudmannen erhålla en tillsynsrapport som även innefattar ett beslut. I och med att tillsyn av fristående huvudmän är myndighetsutövning ska beslutet kommuniceras med huvudmannen. Beslutet ska även motiveras med hänvisning till lagrum och besvärshänvisning. Det ska även framgå vilka åtgärder som ska vidtas samt när och hur de ska redovisas till tillsynsmyndigheten.

5.2 Sanktioner

Om det visar sig under tillsynen att en verksamhet inte uppfyller lagkrav får tillsynsmyndigheten fatta beslut om åtgärder som syftar till att huvudmannen rättar de fel som begåtts. I aktuell delegationsordning finns information om vem som har delegation att fatta beslut om sanktionerna. Besluten varierar beroende på bristens allvarsgrad. Skollagens 26 kap. 10-16, 18 och 27 §§ reglerar kommunens möjligheter till ingripande vid överträdelser, enligt följande:

Avstående från ingripande

Kommunen kan avstå från att ingripa om överträdelsen är ringa och huvudmannen snabbt vidtar nödvändiga rättelser eller om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande.

Anmärkning

Om det vid tillsynen framkommer överträdelser som är mindre allvarliga kan kommunen rikta anmärkning mot huvudmannen. Anmärkningen ska förenas med tillägg om att överträdelser ska rättas till. Om överträdelser kvarstår vid framtida tillsyn ska huvudmannen föreläggas att vidta nödvändig åtgärd.

Föreläggande

Om den granskade verksamheten inte uppfyller de villkor som gäller för godkännande och/eller rätt till bidrag ska huvudmannen föreläggas att åtgärda bristerna. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart och ska ange de åtgärder som kommunen anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna samt tidpunkt för när bristerna senast ska vara avhjälpna. Ett föreläggande kan vara belagt med vite.

Tillfälligt verksamhetsförbud

Om det är sannolikt att ett beslut om återkallelse enligt 13 § eller ett beslut om statliga åtgärder för rättelse enligt 17 § kommer att fattas, och beslutet inte kan avvaktas med hänsyn till allvarlig risk för barnens och elevernas hälsa eller säkerhet eller av någon annan särskild anledning, får tillsynsmyndigheten förbjuda huvudmannen att tills vidare, helt eller delvis driva verksamheten vidare. Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om inte annat beslutas och får gälla i högst sex månader.

6 Uppföljning och revidering av riktlinjen

Riktlinjen innehåller inte några mål för tillsynen och behöver därmed inte följas upp regelbundet. Den revideras vid behov och aktualiseras varje ny mandatperiod.